

IV. ULUSAL EĞİTİM YÖNETİMİ KONGRESİ

BİLDİRİLER KİTABI

14-15 Mayıs 2009 / DENİZLİ

IV. ULUSAL EĞİTİM YÖNETİMİ KONGRESİ
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
14-15 MAYIS 2009
DENİZLİ

KONGRE BİLDİRİLER KİTABI

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Fazıl Necdet Ardiç
Pamukkale Üniversitesi Rektörü

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

KONGRE DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

KONGRE DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM
Yard. Doç. Dr. Kazım ÇELİK
Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT
Yard. Doç. Dr. Türkay N. TOK
Yard. Doç. Dr. Gökhan TUZCU
Yard. Doç. Dr. Meral URAS
Arş. Gör. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU
Öğr. Gör. Zeynep Meral TANRIÖĞEN
Arş. Gör. Emine Gaye ÇONTAY
Arş. Gör. Suna ÇÖĞMEN
Arş. Gör. Aydan KURŞUNOĞLU

KONGRE SEKRETERYASI

Yard. Doç. Dr. Türkay N. TOK
Arş. Gör. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU
Arş. Gör. Emine Gaye ÇONTAY
Arş. Gör. Suna ÇÖĞMEN
Arş. Gör. Aydan KURŞUNOĞLU

WEB TASARIM VE DÜZENLEME

Öğr. Gör. H. Cem SALAR
Arş. Gör. Emine Gaye ÇONTAY

IV. ULUSAL EĞİTİM YÖNETİMİ KONGRESİ BİLİM KURULU

Prof. Dr. Esmahan AGAOĞLU	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Recep Cengiz AKÇAY	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla Bilgin AKSU	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Battal ASLAN	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Emine AKYÜZ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Aylanur ATAĞLI	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. İnayet PEHLİVAN AYDIN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BALCI	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Aysen BAKIOĞLU	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Gülsüm ATANUR BASKAN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin BAŞAR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Coşkun BAYRAK	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Esergöl BALCI BUCAK	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Zuhale CAPOĞLU	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Cevat CELEP	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Temel ÇALIK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Vehbi ÇELİK	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver ÖLÇÜM ÇETİN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. A. Canan ÇETİNKANAT	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet DUMAN	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Hoşcan ENSARİ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Şule ERÇETİN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Tokay GEDİKOĞLU	Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma GÖK	Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal GÜÇLÜOL	Ufuk Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Musa GÜRSEL	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsin HESAPÇIOĞLU	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Reşide KABADAYI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. M. Durdu KARSLI	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel KAVAK	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Şükran KILBAŞ KÖKTAŞ	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Nuray OAKLEY	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK	ODTÜ
Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Nejla TURAL	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzi ULUĞ	TODAE
Prof. Dr. Selahattin TURAN	Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Semra ÜNAL	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Leyla Işıl ÜNAL	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver YALÇINKAYA	Ege Üniversitesi

Duyusal Zeka Ve İş Doyumu Arasındaki İlişki: İlköğretim Müfettişleri Üzerinde Bir Araştırma

Semiha Şahin, Bülent Aydoğdu, Cenk Yoldaş----- 415-426

İlköğretim Müfettişlerinin Memnuniyet ve Memnuniyetsizlikleri

Semiha Şahin, Nalan Zeytin Akyürek Fatma Çek----- 427-437

Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye Okul Müdürleri Profili "İstanbul İli Örneği"

Tuncay Şamdan, Münevver Çetin----- 438-446

Eğitim Yönetiminin Teorik Temelleri: Teori Hareketi

Mehmet Şişman, Yılmaz Sarıç----- 447-457

Eğitim Yönetiminin Teorik Temelleri: Bir Kırılma Noktası Olarak Thomas B. Greenfield ve Sonrası

Mehmet Şişman, Coşkun Erdağ, Şengül Uysal----- 458-468

Okul Yönetiminde Yeni Bir Anlayış: Dağıtıcı Liderlik

Zeynep Meral Tanrıöğen, Tamer Sarı----- 469-474

Öğretmenlerin Suç Karnesi (Yargı Kararlı Gazete Haberleri Ölçütünde Karşılaştırmalı Bir Analiz)

Erdal Toprakçı----- 475-487

İlköğretim Okul Yöneticilerinin Öğrenen Örgüt İle İlgili Algıları

Murat Uludüz----- 488-495

Okul Yöneticilerinin Örgüt ve Yönetime İlişkin Abartılar Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Kürşad Yılmaz----- 496-501

ÖĞRETMENLERİN SUÇ KARNESİ (Yargı Kararlı Gazete Haberleri Ölçütünde Karşılaştırmalı Bir Analiz)

Doç. Dr. Erdal Toprakçı, C.Ü. Eğitim Fakültesi, etoprakci@cumhuriyet.edu.tr

ÖZET

Meslekleşme ölçütleri bakımından neredeyse tüm gereklilikleri karşılayan iki diğer meslek olarak avukatlık ve doktorluğun suç işleme ve suça karışma açısından öğretmenlerle (öğretmen, okul müdürü ve Müdür yardımcısı) karşılaştırılması "öğretmenlik mesleğini anlamak" çabasına katkı getirebilir. Bu araştırmanın üzerinde durduğu temel problem, "Gazete haberlerine yansıdığı kadarıyla bir suç işleyen ya da işlediğine ilişkin iddiada bulunulan üç meslek erbabının (öğretmen, doktor ve avukat) haklarında mahkeme kararı verilmiş haliyle suç karnesi (profili) nedir?" şeklinde ifade edilebilir. Bu karnenin boyutları; haberin yılı, bölgesi, suç işleyen cinsiyeti, yaşı, görevi, öğretmen ise branşı, suçun sayısı, türü, verilen cezanın (veya sonucun) türü, miktarı şeklinde sıralanabilir. Araştırma özellikle internette yayınlanan gazete haberleri olmak üzere "doküman inceleme" temelli tarama türü bir araştırmadır. Veriler Ki-Kare istatistiğine tabi tutularak bulguya dönüştürülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, en az suç işleme sıralaması öğretmenler, avukatlar ve doktorlar şeklindedir. Diğer yandan karnenin diğer boyutları açısından da oldukça farklı ve ilginç bulgular söz konusudur.

The Crime Profiles Of Teachers

(A Comparison Analysis Based On Court Decided Newspapers News)

ABSTRACT

Comparing teachers (teachers, school principals and assistant managers) with professions of law and medicine, as the other two professions which meet almost all requirements on account of professionalizing in terms of commitment and involving in crime, may be contribute to understanding the profession of teaching. The main point of this study may be shortly stated like that "as it is reflected in the newspapers what is the crime profile of that career men (teachers, lawyers and doctors) committing a crime or claimed with commitment in accordance with the court decision? The sub dimensions of this profile can be arranged as the year and region of the news; gender, age and profession of the criminal. If the guilty is a teacher, these dimensions can be arranged as the branch of teacher, the number and type of the crime, the type and quantity of punishment. This study is a scanning research based on documents, especially newspapers news published on the internet. Data were converted into the findings by chi-square statics. According to the findings, teachers are committing the least crime, most crimes that are the doctors. On the other hand, it can be said that there are quite different and interesting findings related to the other aspects of this profile.

GİRİŞ

'İş' bir insanın geçimini sağlamak için yaptığı faaliyetler olarak adlandırılabilir. Meslek ise (TDK 2009), "belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş" olarak tanımlanmaktadır. Yani iş ile meslek arasında farklılıklar vardır. Bir iş alanının meslek olabilmesi için Tezcan (1997)'a, göre: Tanımlanmış bir alanda hizmet verme; Uzmanlık bilgisi-örgün eğitimden geçme; Mesleki kültüre sahip olma; Giriş denetimi; Meslek ahlakı (etik); Meslek kuruluşları ve Toplumca meslek olarak tanınma şeklinde özelliklerinin olması gerekir. Toplumlara göre farklılıklar gösterse de, iş alanlarının hangilerinin meslek olduğu ya da meslekleşmede önemli yol kat ettiği üzerinde durulması gereken bir durum olarak gözükmektedir. Herhangi bir zaman kesitinde bir iş alanının (Bak: Şekil-1) tam olarak meslekleştiğini söylemek yanıltıcı olsa da meslekleşme sürecinde

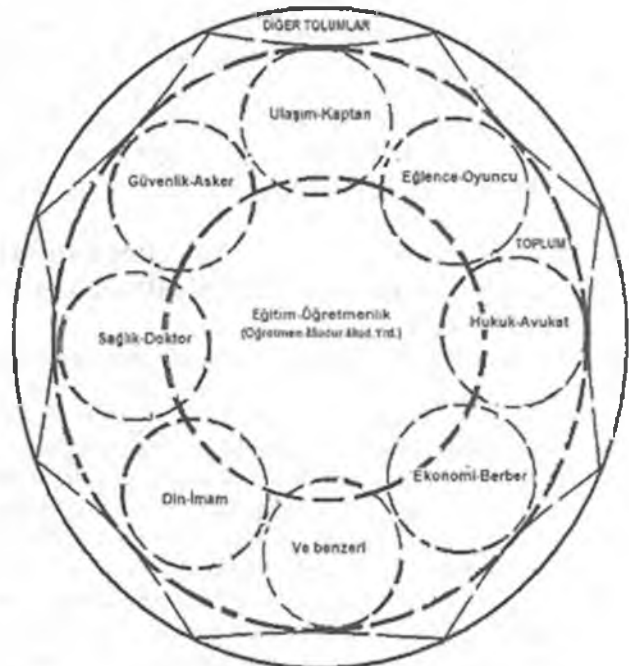
sorunları olan iş alanlarıyla ilgili olarak bir diziliş yapmak gerekirse, özellikle Türkiye toplumu açısından "oyunculuk" işinin diğerlerine göre daha geride bir nitelik gösterdiği söylenebilir. Diğer yandan ikinci sırada gelenin ise "Öğretmenlik" olduğu ya da olacağı tahmin edilebilir. Burada "öğretmenlik" kavramına yazar tarafından yüklenen özel anlamdan söz etmek gerekir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda "öğretmenlik özel bir ihtisas mesleği" olarak belirtilmektedir. Aynı şekilde, okullarda görev alacak olan müdür ve müdür yardımcılarının için de "öğretmenlik yapmış olma" şartı olduğu görülmektedir. Bir başka deyimle, eğitimde yöneticilik iş alanı için "meslekte esas olan öğretmenliktir" anlayışı benimsenmiştir. Bu nedenle, çalışma boyunca "öğretmenlik" kavramı aynı zamanda müdür ve müdür yardımcılığı kavramlarını da kapsar bir nitelikte kullanılmıştır.

Oyunculuk iş alanı bir yana (Şekil-1), öğretmenlik, doktorluk ve avukatlıktan hangisinin daha meslekleşmiş olduğunu anlamak üzere sorulan bir soru nasıl bir cevap alabilir? Bu cevap, her şeyin yolunda gittiği zamanlarda (ekonomik kriz veya sorunların, işsizliğin az ya da olmadığı durumlar) hangi mesleğin daha tercih edilebileceği tahminiyle de çıkarsana bilir. Bu çıkarsamayı destekleyecek bir araştırmada, lise ve meslek lisesi öğrencilerinin doktorluk ve avukatlığı ilk üç; öğretmenliği ise lise olarak 20.sıraya, anaokulu ve ilköğretim olarak ise 30 ve 50. sıra aralığında tercihlerine yazdıkları bulgulanmıştır (Özen ve Gülaçtı 2006; 60-61).

Ancak, herkes bir iş alanını tercih ediyor diye 'o iş alanı mutlaka bir meslektir ya da meslekleşme yolunda önemli bir yol almıştır' demek de hatalı sonuçlar doğurabilir. O iş alanının tercih edilme nedeni bu sonuç üzerinde etkide bulunacaktır. İnsanlar neden bir iş yaparlar ve bir iş ne zaman mesleğe dönüşür? Sorusuna verilecek cevap, yanılmanın aşılmasında önemli bir rol oynayabilir. Ayrıca söz konusu iş alanlarının meslekleşme ölçütlerinin gereğini yerine getirmede gösterdikleri performans da bu cevaba katkıda bulunabilir.

Öğretmenliğin, bir işin meslekleşmesi ölçütleri bağlamında bir meslek olup olmadığı ile ilgili çelişkiler, tartışmalar ve sorunlar varlığını sürdürmektedir. Bir iş alanının meslekleşme ölçütleri bakımından öğretmenliğin durumu masaya yatırıldığında, tanımlanmış bir alanda hizmet verme ölçütü bakımından yasal anlamda sıkıntılı olduğu, neleri yapabilecekleri neleri yapamayacaklarıyla ilgili yasal olarak standart kabul edilebilecek bir görev tanımları listesinin (branşları bazında öğreticilik görevleri dışında) olmadığı anlaşılmaktadır. Oysa avukat ve doktorlarda hemen hemen her şey açıktır. En azından herhangi bir kimse doktorluk yapabileceği iddiasında bulunduğu anda nasıl yapabileceği ile ilgili birkaç soru sorduğunuzda vereceği yanıtın sınırlılığı bile bu konuda bir fikir verebilir. Oysa öğretmenlik öyle midir? Sokaktan bir insan çevrilse ve öğretmenlik yapabilir misin? Dense hiç kuşku yok ki diğer iki mesleğe oranla hemen yapabileceğini söyleyecektir.

Uzmanlık bilgisi-örgün eğitimden geçme ölçütü bakımından ise; branşlara göre farklılıklar olsa da uzun zaman hiçbir yeterlilik aranmazken şimdilerde birkaç yolla ihlal edilse de, eğitim fakültelerinde dört ya da beş yıl diğerlerinden mezuniyette ise en azından bir yıl ve bütün Türkiye de ortak program anlayışı temelinde bir eğitim verilmektedir. Programın neredeyse her yıl gözden geçirilmesi, ortak oluşu vb gibi özellikleriyle öğretmenlerin yetişme açısından avukat ve doktorlara göre avantajlı oldukları söylenebilir. Çünkü bu iki mesleğin öğretildiği fakültelerin programları incelendiğinde, birbirinden ne kadar farklı oldukları ve toplumun içinde bir meslek icra edecek

Şekil 1: Toplum, Öğretmenlik ve Diğer Meslekler

bireyler olarak yetiştirilmeleriyle ilgili eğitim fakültelerindekinden farklı ve dağınık bir tablo sergiledikleri yazarın gözlem ve tespitleri ışığında fark edilebilmektedir.

Mesleki kültüre sahip olma ölçütü açısından değerlendirildiğinde, formal eğitimin tarihi çok eskilere gitmese de, informal yönü temelinde eğitim işinin tarihsel olarak diğer iki işten daha eski olduğu söylenebilir. Gerçekten de en ilkel koşullarda bile ilk öğretici çocuğuna, savunma ve tedavi yaparken bile en önce öğretici olmuştur. Buna bakarak, eğitim işinin daha köklü bir kültüre sahip olması gerektiği söylenebilir. "Öğretmenlik kutsaldır" sözü aslında ilk öğreticinin baba ve veya anne olması itibarıyla bu gerçeği doğrular niteliktedir. Bu kadar eskiliğine rağmen mesleki kültür ve onun bir uzantısı olarak dayanışmada geride oldukları anlaşılmaktadır. Diğer iki meslekten birbiri ile neredeyse sıkı sıkıya bir dayanışma içindeyken (bunu her iki mesleği kabaca gözlemleyen herkes de görebilir!) öğrenciler, okul, eğitim, öğretim vb gibi sorun ve kavramlar üzerinde işbirliği içinde olmaları gereken öğretmenlerin öğretmen odalarından yükselen sesleri bunun öğretmenlik mesleği açısından hiç de böyle olmadığını gösterebilmektedir.

Mesleğe giriş, devam ediş ve ayrılma denetimi ölçütü bakımından öğretmenlerde, özel okullar bağlamında iş adamlarının, kamu da ise Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği standartlar söz konusudur. Kamuda öğretmen olmak için yapılan "Kamu Personeli Seçme Sınavı" (KPSS) adlı bir test sınavıyla yapılan alımlar doğru bir ölçümce işaret etmediği gibi bunu dikkate bile almayan özelden ise eğitim işinin tamamen ticarileştirilmeye başladığı görülmektedir. Mesleğe girme ve devam esnasında denetleme yalnızca MEB tarafından yapılmaktadır. Diğer yandan doktorluk ve avukatlıkta mesleğe giriş ve devam etme sürecinin tek belirleyeni ilgili bakanlıklar değil aynı zamanda bu mesleklerin dernekleri ya da birlikleridir. Ve bu mesleklerde giriş, devam ediş ve ayrılma öğretmenlikteki gibi kolay değil, tam tersi oldukça uzun bir zamanı alan, zor ve uğraştırıcı süreçtir.

Meslek ahlakı (etik) açısından öğretmenliğin durumu neredeyse içler acısıdır. Diğer iki mesleğin etik ilkelerinden, kendilerine özgü meslek yeminlerinden söz edilebilirken öğretmenliğin yemini incelendiğinde (ki çoğu zaman bu bile ettirilmemektedir) memur yemini ile aynı ve bu yemine mesleklerinin az da olsa niteliğini içinde barındırabilecek bir işarete rastlanmamaktadır. Etik ilkeler açısından ise yine aynı durum söz konusudur. Memur etik ilkeleri yönetmeliği (Resmi Gazete 2005) aynı zamanda öğretmenlerin de etik ilkeleridir ve incelendiğinde yine eğitim işinin kendine özgü yanlarını içinde barındırmadığı anlaşılmaktadır.

Meslek kuruluşları (sendikalar hariç) bakımından ise büyük oranlardaki öğretmen sayılarına rağmen örgütlenemeyen, örgütlendiğinde de ya siyasallaşan ya da marjinalleşen bir durumla karşı karşıya kalınmaktadır. Yani ya hükümetler yanlısı ya da karşıtı eylemlerin yapıldığı ya da futbol, okey, televizyon dizisi, makyaj, altın günü, el işi vb sohbetlerinin yapıldığı yerlere dönüşmektedir. Oysa bu açıdan diğer iki meslek incelendiğinde durum oldukça farklıdır. Her ikisinin de avukat (Baro) ve doktorların (Tabipler Birliği) yaşamında oldukça belirleyici olan mesleki kuruluşları vardır. Bu kuruluşlar meslekleşmeyi sağlayan yukarıda sayılan ölçütler üzerinde de etkili olduklarından bir işin meslekleşmesinde özellikle önemli bir pozisyona sahiptirler. Bu nokta da belirtmek gerekir ki tenekeçilerin bile bir birliği (Tenekeçiler Odası) varken, öğretmenlerin olmaması durumun vehametini ortaya koymak bakımından önemlidir.

Toplumca meslek olarak tanınma ölçütü bağlamında öğretmenliğin saygınlığı incelendiğinde Türkiye'de hiç bitmeyen bazen de daha bir derinleşen ekonomik sorunlar nedeniyle geçici olarak ya da mecburiyetten bir saygınlık yükselişinden söz edilse de düşük bir saygınlık (Sağlam ve Sağlam 2005) içinde olunduğunu göstermektedir. Yurtdışında yapılan bir çalışmada öğretmenlerin toplumda sistemin (hükümetlerin) kurbanı ve toplumsal düzen için potansiyel tehdit olarak algılandıkları bulgulanmıştır (Mockler 2004). Bu tespit oradaki saygınlık konusunda bir fikir verebilir. Diğer yandan hemen hemen herkesin bir yabancı filmde mutlaka denk geldiği şu sahne bile bu konuda bir fikir verebilir: Mühendis, borsacı gibi herhangi bir meslekten herhangi bir genç kız ya da erkek birlikte olduğu sevgilisinden ayrılmıştır. Annesiyle telefonda konuşmaktadır. "Bu şehir beni boğuyor artık, bir müddet filan yere gidecek ve orada filan dersin öğretmenliğini yağacağım!" Türkiye'de diğer iki meslekten

doktorluk birinci sırada saygın olarak yorumlanırken ikinci sırada avukatlık geldiği bilinmektedir. Bunun önemli bir nedeni saygınlığın ölçütü olabilir. Bir zamanlar öğrencinin okşanan başının verdiği bir tinsel tatmininin yerini özdeksel tatmin (ekonomik refah veya para) alınca öğretmenliğin son yıllarda giderek artan bir biçimde puan kaybetmesi anormal bir durum olarak karşılanmamaktadır.

Yukarıda ölçüt karşılaştırmalarından oluşan manzaradan yola çıkılarak, öğretmenliğin, meslekleşme ölçütlerini karşılamak bakımından gösterdiği yetersizlik ve diğer yandan aynı ölçütler bakımından avukatlık ve doktorluk mesleğinin gösterdiği yeterlilik bu iki mesleğin öğretmenliğe göre daha önde kabul edilebilecek birer meslek alanı olarak değerlendirilmesi sonucunu doğurabilir. Ancak, bu ölçütlere başka ölçütler de eklenebilir ya da eklenmelidir. Bunlardan ikisi artık küreselleşme ile küçük bir köye dönüşen ülkeler (toplumlar) ve o mesleği icra edenin kişisel yeterliklerinin niteliği gerçekleridir. Meslek ne kadar nitelikli ise o mesleğe alınanların da o kadar nitelikli olması gerekir; psikolojik, ekonomik, bilişsel, fiziksel, toplumsal vb gibi yönlerden yeterli ve dengeli bir kişiliğe sahip meslek adamlarının işlerinin meslekleşmesinde olumlu etkilerde bulunacağı da açıktır. Dengeli bir kişilik mesleki, toplumsal ve artık dünyasal (uluslar arası toplumsal) uyumu gerektirir, bu uyumun önemli bir parçası da kişinin suça bulaşma oranı ve olasılığıdır. Yukarıda sayılan bütün ölçütler birbirleriyle ve bu son sözü edilen ile alabildiğine etkileşim halindedir ve herhangi birindeki bir bozukluk diğerlerini de olumsuz etkileyecektir. "Mesleki ahlak, onu tatbik edecek meslek adamlarının eseridir" diyen Durkheim (1949: 24) adeta bu etkiyi somutlayan bir tespitte bulunmaktadır. Söz konusu etki bir müddet sonra nitelsiz işgörenleri (meslek adamı, işçi vb.) aracılığıyla meslekler üzerinde olumsuz etkilerde bulunarak o mesleğin "işleşmesine" yol açabilecektir. Yani örneğin, eğer bir iş alanında çalışan insanların suç işlemeye oranları ne kadar artarsa o işin meslekliliği de o kadar tartışılabilir hale gelir. Gazete haberlerine yansıdığı kadarıyla herhangi bir mesleği icra edenlerin işledikleri suçlar ve bu suçların nitel (suçun türü vb.) ve nicel (suçun sayısı) boyutları o iş alanının meslekleşme bakımından içinde bulunduğu durumu anlamaya katkı sağlayabilir. Bu mesleklerin içinde özellikle öğretmenlik de varsa, eğitimin diğer toplumsal kurumlar içindeki özel pozisyonu gereği (yani bütün meslek adamlarının eğitimden geçmesi zorunluluğu gibi) suça karışma açısından durumunun merak edilmesi sonucunu da doğurabilir.

Yurtiçinde öğretmenlik işinin meslekliliği ile ilgili çalışmaların, daha çok "Öğretmenlik Mesleğine Giriş" kitaplarında geçen haliyle kuramsal nitelikli olduğu söylenebilir. Sanal ortam ölçütlü, gerek dergi gerekse tez tarama şeklinde yapılan aramalarda diğer mesleklerle de (doktorluk ve avukatlık) ilgili yargı kararlı suç araştırmaları yapılmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle mesleğinin veya diğer meslek alanlarında işlenen suçlarla meslek adamları arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalara rastlanmamakla birlikte; söz konusu mesleklerle ilgili daha çok kurum içi disiplin suçları konusunda yapılmış tez ve araştırmalara (Beşirli 1987; Çelik, 1988; Karataş 2000; Aslan 2003; Çağlar 2006) rastlanmaktadır. Her üç meslek alanı araştırmalarında da bu araştırmada kullanılan veri toplama teknikli (gazete haberleri) bir araştırma, karşılaştırma ya da çalışmaya rastlanmamıştır.

Yurtdışı çalışmalarında, yapılan işin veya tümünden işsizliğin işlenen suçlar üzerinde etkili olabileceğine dönük (Thompson, Sviridoff, and McElroy 1981; Thornberry, Terence and Christenson. 1984; Martin 2004) çeşitli tespitler vardır. Irk, cinsiyet, yaş (Votey 1991), mesleki saygınlık (Treiman 1994), ekonomik durum (Orsagh and Witte. 1981) iş doyumu (Crutchfield 1989; Crutchfield and Pitchford 1997; Heck 1998) gibi iş ile ilgili özelliklerin bu etkide önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır. Eğitim alanında işlenen suçlar ile ilgili olarak da benzer tespitler yapan araştırmalara (Williams, Winfree, and Clinton 1989) rastlanabilmektedir. Gazete veya benzeri haber kaynaklarını analiz ederek suçun niteliklerini anlamaya çalışan araştırmalar (Jennifer T.C. van de Ven 1998; Dorfman 2001) yapılsa da, aynı materyali kullanma yoluyla meslek adamlarının işledikleri suçları saptama, üç meslek alanı itibarıyla karşılaştırma ile ilgili olarak herhangi bir çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmanın temel problemi, yargı kararlı gazete haberleri temelinde üç meslek grubu (öğretmenlik, avukatlık ve doktorluk) insanların işlediği suçlar ölçütünde öğretmenlerin karnesinin nasıl olduğunu ortaya koymaktır. Bu karnenin boyutları olarak ele alınan alt problemler ise şöyledir: hangi meslek grubundakiler daha fazla suç işlemektedir? İşlenen suçun yılı, bölgesi, sayısı

(yinelanması) ve türü, Suçu işleyenin cinsiyeti, yaşı, öğretmen olarak branşı ve son olarak verilen cezanın türü ve miktar bakımından öğretmenlerin karnesinin niteliği nedir? Araştırmanın amacı, öğretmenlerin diğer mesleklerle (Avukatlık ve Doktorluk) karşılaştırılması suretiyle suç karnelerindeki içeriği ortaya koymaktır. Böylelikle özellikle öğretmenlerin suç ile ilişkilerinin nitel ve nicel özellikleri anlaşılmasına çalışarak öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesine katkıda bulunulabilir.

YÖNTEM

Bu araştırma internette yayınlanan ulusal gazetelerdeki yargı kararlı suç haberlerinin incelenmesi temelinde tarama türünde (Karasar 2008;77) bir niteliğe sahiptir. Türkiye genelinde bu kapsama girebilecek suç sayısı bilinemediğinden bilinebilen bir evren yoktur. Ancak bu evrenin söz konusu üç meslek alanının çalışan sayısı olarak değerlendirilecek olursa üç meslek grubu açısından şöyledir: Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre (2008) kadrolu öğretmen sayısı 641075'dir. Tıbbiyeliler Derneği'nce yayınlanan bir araştırmanın verilerine göre (2009) Türkiye'de toplam 103804 doktor görev yapmaktadır. Türkiye Barolar Birliği'nin Aralık 2008 verilerine göre Türkiye'de 63487 avukat vardır. Örneklem belirlenirken, internet ortamındaki gazete haberleri ölçütünde suç işleyenlere ait bilgileri elde etmeye dayalı olarak "kolay ulaşılabilir örneklem alma metodu" (Yıldırım ve Şimşek 2008; 112) kullanılmıştır. Bunun için 2008 yılı boyunca (01.01.2008-31.12.2008) 15 günde bir olmak üzere Google adlı arama motoruna yazılan "Suç" kelimesi temelli bir tarama yapılmış; Avukat, Öğretmen, Okul Müdürü, Okul Müdür Yardımcısı, Doktor yazılarak "Sonuçlar içinde ara" seçeneği kullanılması yoluyla arama daraltılmıştır. Taramada internet ya da ilgili gazetenin geçmişinde zaman sınırı aranmamış ancak 31 Aralık 2008 sor tarih olmuştur. Böyle yaklaşık 424 haber bulunmuştur. Sonra, bulunan haberler, ulusal gazete haber (Milliyet, Hürriyet, Zaman, Cumhuriyet, Posta, Gözcü, Vatan vb. gibi), ve yargı kararlı (Hapis, Bera veya Para Cezası) olup olmadığına göre ayırt edilmiştir. Elde kalanlar, haberde aranan on özellikler (suçun yılı, sayısı vb. gibi) en az beşini üzerinde bulundurmalarına göre elenmiş ve toplam beratlı sonuçlanmış olarak toplam 131 ve diğer iki ceza ile sonuçlanmış olarak da 118 haber alınmıştır. Araştırmacının üç meslek alanı ile ilgili yargı kararlı haberlere olan yönelimi ile geçerlilik sağlanmıştı (Yıldırım ve Şimşek 2008; 257). İnternet ortamında yer alan ulusal gazetelerdeki (yerele gör inandırıcılıkları daha fazla olabilir) yargı kararlı (suç ile ilgili yargı kararı olması inandırıcılığı artırabilir) haberlerin tercihi ile güvenilirliğin (Yıldırım ve Şimşek 2008; 265) gereği yapılmıştı. Kadrolu öğretmen haberlerinde yükseköğretim öğretmenleri, doktor ve avukat haberlerin de ise hâkim savcılık vb. gibi meslekler ile kurum amirlerinin disiplin soruşturması bağlamında verdikleri cezalar ile yargı kararlı olmayan ama yine de gazetelere yansıyan haberler kapsam dışı bırakılmıştır. Bulunan haberlerin genel evrene oranı (bulunan haberin niteliklerine bağlı olarak değişmekle birlikte 118 için Avukat (22 kişi, % 0,034653), Doktor (34 kişi, 0,032754) ve Öğretmen (62 kişi, 0,009671) şeklindedir. Doküman inceleme tekniği ile toplanan verilere bir örnek olarak, gazete haberlerinde verilerin nasıl alındığı Şekil-2 de gösterilmiştir. Öncelikle haberin bir fotoğrafı (print-screen) çekilmiştir, sonra bu fotoğraf üzerinde haberin yılı, bölgesi, suç işleyen cinsiyeti, yaşı, görev öğretmeni ise branşı, suçun sayısı, türü, verilen cezanın (veya sonucun) türü, miktarı belirlenmeye çalışılmıştır. Şekil-2 incelendiğinde, aranan her bir suç özelliğine karşılık gelecek tespitler dikkörtge içine alınarak gösterilmiştir. Burada, bazen net olmayan haber (suç) özellikleri haberdeki cümle veya

Şekil-2: Örnek bir gazete haberi ve veri alma işlemi

kelimelerden çıkarsamaya çalışılmıştır. Örneğin suçun yılı (Şekil-2) saptanırken, haberin gazetadaki tarihinden (13 Nisan 2005) haberde yazan bir ifade olarak "Geçtiğimiz yıl Ekim ayında..." cümlesine bağlı olarak 2004 şeklinde tespit edilmiştir. Cinsiyet ise haberde suç işleyenin fotoğrafı, adı veya benzeri emarelerinden yola çıkarak saptanmıştır. Bu arada Şekil-2 için etik olmak bakımından, ismin baş harflerini kullanarak, fotoğrafın ise örtülerek gizlendiği belirtilmelidir. Suçun sayısı bulunurken de yine haberdeki ifadelerde anlamlar arayarak saptamalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu haber örneğinde (Şekil-2) bir aile dava açmış ardından üç aile de bu davaya katılmıştır. Bu itibarla suçun sayısı bu haber için dördür.

Veriler yukarıda izah edildiği şekliyle her bir haber özelliği bazında SPSS programına girildi. Veriler bulgulara, aynı programdan yararlanılarak, dönüştürülürken önce, her bir değişkenin kendi

indeinde -beklenen, görülen ve aradaki fark bağlamında (Ki-Kare Testi)- durum ortaya konmuştur. Burada bütün özellikler bakımından beklenen frekansın 5'den büyük olduğunu belirtmekte yarar vardır. Sonra, özellikle meslek türü endeksli ilişki saptamalarında ise Ki-Kare Testi yapılmıştır. Bu karşılaştırmada beklenen değerin 5'den az değere sahip hücrelerin sayısı fazlaştığında birleştirmelere gidilmiş ve Pearson Chi-Square' den yararlanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan 2006; 217). Bulguların sunumunda, bir değişkenin kendi içindeki karşılaştırmalarında tablolamaya (yazı olarak verilmiştir) gidilmezken, meslek türü bazlı yüzdeler karşılaştırmalarında ise yalnızca anlamlı sonuç elde edilenlerde tablolara yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

1-Hangi meslek grubundakiler daha fazla

suç işlemektedir: Üç meslek grubundan (Öğretmen, Avukat ve Doktor) toplam 118 yargı kararlı suç haberi bulunmuştur. Ki Kare Testi sonucunda, en fazla suç işleyen meslek sıralaması doktorlar (15,2 suç işlemeleri gerekirken 34 suç işlemişlerdir fark 18,8'dir), avukatlar (9,3 suç işlemeleri gerekirken 22 suç işlemişlerdir fark 12,7'dir) ve son olarak öğretmenlerdir (93,6 suç işlemeleri gerekirken 62 suç işlemişlerdir fark -31,6'dır).

Tablo-1 de yalnızca gözlenen suç işleme sayılarına bakıldığında en fazla suçun öğretmenler tarafından işlendiği düşünülebilir. Ancak Ki-Kare testi ($p = .000$) yoluyla mesleği icra edenlerin sayıları dikkate alındığında bu sıralamanın doğru olmadığı ortaya çıkmaktadır. Doğal olarak bir meslekteki kişi sayısı ne kadar fazla ise o meslekten suç işleme oranı da fazla olacaktır. Ancak burada her üç mesleğin bütün çalışanları açısından bir oranlama söz konusudur. Buna göre, öğretmenler diğer iki mesleğe göre daha az suç işlemektedirler.

2-İşlenen suçun yılı bakımından karnenin niteliği: Bulunan haberler içinde suçun yılı belli olanların sayısı 110'dur. Ki Kare Testi sonucunda anlamlı ($p = .000$) olarak suç işleme oranları arasında yıllara göre bütün meslekler itibarıyla farklılıklar olduğu saptanmıştır. Buna göre, 2000 ve öncesi yıllardaki (gözlenen 14, beklenen 36,7 ve fark -22,7) suç sayısı diğer yıllardan daha azdır. Ve

Tablo-1: Meslek farklılığı temelinde suç işleme oranları

Meslek	Gözlenen suç işleme sayısı N	Meslekteki toplam görevli sayısı	Beklenen suç işleme sayısı	Fark
Öğretmen	62	641.075	93,6	-31,6
Avukat	22	63.487	9,3	12,7
Doktor	34	103.804	15,2	18,8
Toplam	118			

*Aynı zamanda beklenen (olası) suçlu sayısı

Tablo-2: Meslek türü ile işlenen suçun yılı arasındaki ilişki karşılaştırmaları

Meslekler	İşlenen Suçun Yılı			Toplam
	2000 ve öncesi	2001-2004 Yılları	2005-2008 Yılları	
Öğretmen	N	10	20	27
	Beklenen N	7,3	21,2	28,5
	Meslek içindeki %	17,5%	33,1%	47,4%
	Yıl içindeki %	71,4%	48,8%	49,1%
Avukat	N	1	4	16
	Beklenen N	2,7	7,3	10,5
	Meslek içindeki %	4,8%	19,0%	76,2%
	Yıl içindeki %	7,1%	9,8%	29,1%
Doktor	N	3	17	12
	Beklenen N	4,1	11,9	16,0
	Meslek içindeki %	9,4%	53,1%	37,5%
	Yıl içindeki %	21,4%	41,5%	21,8%
Toplam	N	14	41	55
	Beklenen N	14,0	41,0	55,0
	Meslek içindeki %	12,7%	37,3%	50,0%
	Yıl içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%

sonraki 2001-2004 yılları arasında daha bir artmış (gözlenen 41, beklenen 36,7 ve fark 4,3) ancak 2005-2008 yıllarında ise (gözlenen 55, beklenen 36,7 ve fark 18,3) artış devam etmekle birlikte oran bakımında azalmıştır. Genel olarak 2000 yılı öncesinde daha az, 2001-2008 yılları arasında da daha fazla suç işlendiği söylenebilir.

Artışın hangi meslekte daha fazla olduğu konusunda yapılan Ki Kare Testi 2000 yılından önceki zamanlarda öğretmenlerin, 2005-2008 yılları arasında avukatların ve son olarak 2001-2008 yılları arasında da doktorların daha fazla suç işlediklerini ortaya koymaktadır, (Pearson= .034). Dikkati çeken bir sonuç öğretmenlerin suç oranlarında yıllara göre bir azalmanın göze çarpmasıdır. 2000 yılından önce 7,5 beklenirken 10 olmuş, 2001-2004 yılları arasında 21,2 beklenirken 17 olmuş ve son olarak 2005-2008 yılları arasında da 28,5 suç beklenirken 27 suç işlenmiştir.

3-İşlenen suçun bölgesi bakımından karnenin niteliği: Bölgesi ile ilgili bilginin haberde yazılı olduğu 112 suç işleme söz konusudur. Ki Kare Testi sonucunda bölgelerine göre mesleklerin suç işleme oranlarında anlamlı ($p=.160$) bir farklılık söz konusu değildir. Yine de, suç işleme oranlarının en fazla suç işlenenden en az suç işlenen bölgelere göre genel dağılımı şöyledir; Marmara gözlenen 29, beklenen 22,4 ve fark 6,6; Ege gözlenen 27, beklenen 22,4 ve fark 4,6; Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri gözlenen 23, beklenen 22,4 ve fark 0,6; İç Anadolu gözlenen 19, beklenen 22,4 ve fark -3,4; Akdeniz gözlenen 14, beklenen 22,4 ve fark -8,4'dür En fazla suçun batı bölgelerinde işlendiği anlaşılmaktadır.

Meslek türü ile işlenen suçun bölgesi arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir ilişki (Pearson= .068) olmadığı tespit edilmiştir. Yani hangi meslek grubundan olunursa olunsun her bölgede neredeyse aynı oranda suç işlenmektedir. Anlamlı çıkmasa da avukatların daha çok Marmara, doktorların İç Anadolu ve öğretmenlerin bütün bölgelerde benzer oranlarda suç işlemeleri söz konusudur.

4-Suç işleyenin cinsiyeti bakımından karnenin niteliği: Bulunan haberler içinde suçu işleyenin cinsiyetinin belli olduğu (haber) suç sayısı 107'dir. Yapılan Ki Kare Testi sonucunda cinsiyete göre mesleklerin suç işleme oranlarında anlamlı ($p=.000$) bir farklılık söz konusudur. Suç işleme oranlarının cinsiyete göre genel dağılımı şöyledir: Baylar gözlenen 95 beklenen 53,5 ve fark 41,5; bayanlar gözlenen 12, beklenen 53,5 ve fark -41,5'dir. Bu sonuçtan hareketle bayların bayanlara oranla daha fazla suç işledikleri anlaşılmaktadır. Ancak bunun gizli bir nedeni bay meslek insanı sayısının beyanlardan fazla olması olabilir. Diğer yandan nedeni birçok faktör (kültür, kişilik vb.) olabilir ama genel anlamda bayların suç oranlarının bayanlardan daha fazla olması araştırmalarla da desteklenen (Çağlar 2006; Karabağ ve Es) genel bir beklentidir. Ancak bayanların da suç eğilimlerinin arttığına dönük tespitler de vardır (Lilley ve Wallace 2005; Forum 2009).

Meslek türü ile suçu işleyenin cinsiyeti arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yapılan Ki Kare testi sonucuna göre, suç işleme oranları bakımından cinsiyet ile mesleğin türü arasında bir ilişki olmadığı (Pearson= .940) anlaşılmaktadır. Yani erkeklerin bayanlara oranla suç işleme oranı fazlalığı bütün meslek alanları için aynıdır.

5-Suç işleyenin yaşı bakımından karnenin niteliği: Haberlerde deneklerin yaşları ile ilgili bilginin (haber) olduğu sayı 37'dir. Yapılan Ki Kare Testi sonucuna göre ($p=.049$) bütün meslek adamlarının işledikleri suçlar bakımından yaş açısından bir farklılık vardır. 20-40 yaş arasındakilerin beklenen değeri 18,5 iken gözlenen 13 ve fark -5,5'tir. 41 ve üstü yaşındakilerin beklenen 18,5 iken gözlenen 24 ve fark 5,5'tir. Bütün meslekler itibarıyla gençlerin yaşlılara göre daha fazla suç işledikleri anlaşılmaktadır.

Yaşın meslek adamları üzerinde suç işleme açısından bir fark doğurup doğurmadığına bakıldığında, anlamlı çıkmamıştır (Pearson= .704). Ancak, genel olarak öğretmenlerin 41 ve üstü yaşlarda suç sayısının azaldığı ancak diğer iki meslekte arttığı görülmektedir. Yurtdışında yapılan bir çalışmada (Moulden, Wexler ve Firestone 2009) benzer bir sonuç olarak öğretmenlerin suç oranlarının 32 yaş civarında olduğundan söz edilmiştir.

6-Suçu işleyen öğretmenin branşı bakımından karnenin niteliği: Öğretmenin branşı ile kast edilen, ilköğretim öğretmeni, ortaöğretim öğretmeni, müdür ve müdür yardımcısıdır. Bulunan haberler içinde öğretmen olarak suç işleyenlerin branşı gazete haberinde belli olanların sayısı 45'dir. Yapılan Ki Kare Testi sonucunda branşlarına göre öğretmenlerin suç işleme oranlarında anlamlı ($p=.000$) bir farklılık söz konusudur.

Suç işleme oranlarının branşlara göre genel dağılımı şöyledir: Okul Müdürü ve Müdür yardımcısı gözlenen 16, beklenen 5,2 ve fark 10,8; Lise öğretmeni gözlenen 8, beklenen 12,4 ve fark -4,4 ve son olarak ilköğretim öğretmeni gözlenen 21, beklenen 27,3 ve fark -6,3'dür. Bu sonuçtan hareketle okul müdür ve yardımcılarının ilköğretim ve lise öğretmenlerine oranla daha fazla suç işledikleri anlaşılmaktadır. Arkasından ilköğretim okulu öğretmenleri gelmektedir. Okul yöneticilerinin daha fazla suç işlemesine, eğitimde yöneticiliğinin profesyonel bir iş veya meslek alanı olarak algılanıp pratiklenmemesi bir neden olarak gösterilebilir. Buna dayanak Milli Eğitim Bakanlığı'nda değişiklik sayısı bakımından neredeyse yasal dayanakların tümünü geride bırakarak değişikliğe uğratılan ve bir takım maddeleri de hala yargıda olan "Eğitim Kurumları Yönetici Atama Yönetmeliği" olabilir.

7-İşlenen suçun sayısı (yinelenmesi) bakımından karnenin niteliği: Bulunan haberler içinde suç işleme sayısı belirli olan (burada sayıya ilişkin bir vurgu yoksa her suç bir kez işlenmiş muamelesi görmüştür) haber sayısı 118'dir. Yapılan Ki Kare Testi sonucunda bütün meslekler itibariyle işlenen suçun sayıları arasında anlamlı ($p=.000$) farklılıklar söz konusudur. Buna göre, 1 kez ile 3 kez arası suç işleyenlerin gözlenen değeri 100, beklenen 59 ve fark 41 iken 4 kez ve üstü suç işleyenlerde gözlenen 18, beklenen 59 ve fark -41'dir. Buna göre, suçun sıklığı bütün meslekler itibariyle 1 kez ile 3 kez arasında değişmektedir.

Suçun işlenme sayısı ile mesleklerin türleri arasında bir ilişki olup olmadığına bakmak için yapılan Ki Kare testi sonucunda olduğu (Pearson= .032) anlaşılmıştır. Tablo-4 incelendiğinde, öğretmenlerin 4 kez ve üstü sıklıkta beklenenden daha çok suç işledikleri anlaşılmaktadır.

8-İşlenen suçun türü bakımından karnenin niteliği: Bulunan haberler içinde işlenen suçun türünün belli olduğu haber sayısı 118'dir. Yapılan Ki Kare Testi sonucunda işlenen suçun türleri arasında anlamlı ($p=.022$) farklılıklar bulunmuştur. Buna göre, taciz-tecavüz gözlenen 25, beklenen 29,5 ve fark -4,5; Sahtekârlık, yetkiyi kötüye kullanmak ve dikkatsizlik gözlenen 44, beklenen 29,5 ve fark 14,5; dayak-bedensel şiddet gözlenen 23, beklenen 29,5 ve fark -6,5; Çeşitli yasalara aykırılık (düzen karşıtlığı, terör, internet pornosu, grev, gösteri, basın açıklaması, kıyafet, asker kaçağı, küfür-

Tablo-4: Meslek türü ile işlenen suçun sayısı arasındaki ilişki

Meslekler	İşlenen Suçun Sayısı		Toplam
	1 kez ile 3 kez arası	4 kez ve üstü	
Öğretmen			
N	45	14	62
Beklenen N	52,5	9,5	62,0
Meslek içindeki %	77,4%	22,6%	100,0%
Suç sayısı içindeki %	45,0%	77,5%	52,5%
Avukat			
N	22	0	22
Beklenen N	18,6	3,4	22,0
Meslek içindeki %	100,0%	0%	100,0%
Suç sayısı içindeki %	22,0%	0%	18,6%
Doktor			
N	30	4	34
Beklenen N	28,5	5,2	34,0
Meslek içindeki %	88,2%	11,5%	100,0%
Suç sayısı içindeki %	30,0%	22,2%	28,5%
Toplam			
N	100	18	118
Beklenen N	100,0	18,0	118,0
Meslek içindeki %	84,7%	15,3%	100,0%
Suç sayısı içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo-5 Meslek türü ile işlenen suçun türü arasındaki ilişki karşılaştırması

Meslekler	İşlenen Suçun Türü				Toplam
	Taciz-Tecavüz	Sahtekârlık, Yetkiyi kötüye kullanmak ve dikkatsizlik	Dayak-Bedensel şiddet	Çeşitli yasalara aykırılık	
Öğretmen					
N	25	7	20	12	62
Beklenen N	13,1	23,1	12,1	13,7	62,0
Meslek içindeki %	37,1%	11,3%	32,3%	19,4%	100,0%
Suç türü içindeki %	92,0%	15,9%	87,0%	46,2%	12,5%
Avukat					
N	0	6	3	13	22
Beklenen N	4,7	8,2	4,3	4,8	22,0
Meslek içindeki %	0%	27,3%	13,6%	59,1%	100,0%
Suç türü içindeki %	0%	15,6%	13,0%	50,0%	15,6%
Doktor					
N	2	31	0	1	34
Beklenen N	7,2	12,7	6,6	7,5	34,0
Meslek içindeki %	5,9%	91,2%	0%	2,9%	100,0%
Suç türü içindeki %	8,0%	70,5%	0%	3,8%	28,8%
Toplam					
N	25	44	23	26	118
Beklenen N	25,0	44,0	23,0	26,0	118,0
Meslek içindeki %	21,2%	37,3%	19,5%	22,0%	100,0%
Suç türü içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

1) terör, pornosu, diğer kamu düzeni, diğer hakaret, grev, gösteri, basın açıklaması, kıyafet, asker kaçağı, cinayet, zarar karakçılık vb.

hakaret cinayet, esrar kaçakçılığı vb.); gözlenen 26, beklenen 29,5 ve fark -3,5'tir. Diğer suçlar beklenenin çok da altında kalmamakla birlikte, bütün meslekler itibariyle en fazla işlenen suçlar "sahtekârlık, yetkiyi kötüye kullanmak ve dikkatsizliktir."

Tablo-5 incelenerken, suçun türü ile meslekler arasında bir ilişki olup olmadığına bakıldığında anlamlı (Pearson= .000) ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenler en fazla taciz-tecavüz ve dayak-bedensel şiddet suçlarını işlemektedirler. Bıçak (2002) tarafından yapılan bir araştırmada, taciz-tecavüz suçunu işleyenlerin niteliği ile ilgili olarak yapılan bir tespit, bu suçta "otorite kullanan öğretmen; doktor, patron vb. oranının %7'lik bir paya sahiptir" şeklindeki vurgu yalnızca yurtiçiye mahsus olmayan (Moulden, Wexler ve Firestone 2009) yönüyle durumun önemini hatırlatmaya katkı sağlayabilir. Avukatlar çeşitli yasalara aykırılık suçlarını (düzen karşıtlığı, terör, internet pornosu, grev, gösteri, basın açıklaması, kıyafet, asker kaçağı, küfür-hakaret cinayet, esrar kaçakçılığı vb.) işlemektedirler. Diğer yandan doktorların ise "sahtekârlık, yetkiyi kötüye kullanmak ve dikkatsizlik" suçlarını işledikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin suç türleri bakımından içinde bulundukları durum özellikle üzerinde düşünülmesi gereken bir önem arz etmektedir. Bir zamanlar daha yaşanılabilir bir ülke-dünya adına aydınlık fikir ve eylemleriyle görece suç işleyen öğretmenlerin yerini kimlerin aldığını görmek bakımından bu mutlaka yapılmalıdır. Türkiye basınına yansıdığı kadarıyla öğretmenlerin suç türleri bakımından diğer mesleklerden ayrılan yanları tek başına Türkiye'ye mahsus da gözükmemektedir (Hürriyet 2008; Milliyet 2008; Forum 2008; Sabah 2009)

9-İşlenen suça verilen cezanın türü bakımından karnenin niteliği:

Bulunan haberler içinde verilen cezaların türlerine göre bir inceleme yapıldığında (131). Yapılan Ki Kare Testi sonucunda bütün meslekler itibariyle işlenen suçun türleri arasında anlamlı ($p=.000$) farklılıklar söz konusudur. Buna göre, hapis cezası alanlarda gözlenen 87 beklenen 32,8 ve fark 54,5 iken; para cezası alanlarda gözlenen 25, beklenen 32,8 ve fark -7,8; görevden alma-tedavi-çalışma-gözetim cezası alanlarda gözlenen 6, beklenen 32,8 ve fark -26,8 ve son olarak berat kararı verilenlerde ise gözlenen 13, beklenen 32,8 ve fark -19,8'tir. Değerlere bakılırsa en fazla hapis cezası alınmış diğer yandan bunu para cezası izlemiştir.

Suçta verilen cezanın türü ile mesleklerin türleri arasında bir ilişki olup olmadığına bakmak için yapılan Ki Kare testi sonucunda olmadığı (Pearson= .073) anlaşılmıştır. Buna rağmen, sonuç anlamlı çıkmamış da ilginç bir bulgu doktorların hem hapis hem de para cezası aldıkları; diğer yandan öğretmenlerin ve avukatların daha çok "berat" ettikleridir. Bu sonuç her iki meslek grubu ile ilgili olarak iftiranın fazla olabileceği yorumunu doğurabilir.

10-İşlenen suça verilen cezanın miktarı bakımından karnenin niteliği: Bulunan haberler içinde işlenen suçun cezasının miktarı belli olan haber sayısı 104'tür. Yapılan Ki Kare testi sonucunda bütün meslekler itibariyle işlenen suçun ceza miktarları arasında anlamlı ($p=.000$) farklılıklar söz konusudur. Buna göre hapis cezası alanlar bakımından: 0-1 Yıl ceza alanlarda gözlenen 32 beklenen 26 ve fark 6; 2 ve üstü Yıl ceza alanlarda gözlenen 49, beklenen 26 ve fark 23'tür. Para cezası alanlarla ilgili olarak ise durum, 1 -5000 TL. arası para ceza alanlarda gözlenen 16 beklenen 26 ve fark -10; 5001-ve Üstü TL para ceza alanlarda gözlenen 7 beklenen 26 ve fark -19'dur. Değerlere bakılırsa hapis cezalarının daha fazla, para cezalarının ise beklenenin altında olduğu söylenebilir.

Suçta verilen cezanın miktarı ile mesleklerin türleri arasında bir ilişki olup olmadığına bakmak için yapılan Ki Kare testi sonucuna bakıldığında (pearson= .069) olmadığı anlaşılmıştır. Ancak yine de

Tablo-6 Meslek türü ile işlenen suça verilen cezanın miktarı

Meslekler		Verilen Cezanın Miktarı				Toplam
		0-1 Yıl Üstü Yıl	2 ve Üstü Yıl	1 TL - 5000 TL	5001 TL - ve Üstü TL	
Gözetim	N	13	28	11	0	52
	Beklenen N	16,0	24,5	9,0	3,5	52,0
	Meslek içindeki %	25,0%	53,8%	21,2%	0%	100,0%
	Ceza miktarı içindeki %	40,6%	57,1%	65,8%	0%	50,0%
Avukat	N	1	1	2	3	18
	Beklenen N	1,5	8,5	2,8	1,2	18,0
	Meslek içindeki %	38,9%	38,9%	11,1%	11,1%	100,0%
	Ceza miktarı içindeki %	21,9%	14,3%	12,5%	28,6%	17,3%
Doktor	N	12	14	3	5	34
	Beklenen N	10,5	16,0	5,2	2,3	34,0
	Meslek içindeki %	35,3%	41,2%	8,8%	14,7%	100,0%
	Ceza miktarı içindeki %	37,5%	29,6%	18,8%	14,1%	32,7%
Toplam	N	32	49	16	7	104
	Beklenen N	32,0	49,0	16,0	7,0	104,0
	Meslek içindeki %	30,8%	47,1%	15,4%	6,7%	100,0%
	Ceza miktarı içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

genel olarak, doktor ve avukatların daha yüksek oranlarda para cezası aldıkları, öğretmenlerin beklenden daha fazla 2 ve üstü yıl hapis cezası aldıkları anlaşılmaktadır.

SONUÇ- TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Üç meslektan hangisinin suç işlemek bakımından daha önde olduklarına dönük ortaya çıkan sonuç nasıl açıklanabilir? Yani öğretmenler neden diğer iki meslek grubuna göre daha az suç işlemektedirler? Ya da diğer iki meslekler neden daha fazla suç işlemektedirler. Kuşkusuz bu çalışma neden bulmaya dönük bir araştırma değildir. Bu yüzden nedenlerle ilgili ancak alanyazın ve gözlemlere dayalı fikirler yürütülebilir. Meslek adamı yetiştirmedeki niteliksizlik böyle bir sonucun önemli bir nedeni olabilir. Söz konusu mesleklerin insanların yetiştirilmesi yükseköğretim'e bırakıldıktan sonra yükseköğretimin kanunlarla belirlenen amaç ve görevlerinin belirsizliği, anlaşılabilirliği, yanlış anlaşılabilirliği veya belki de uygulayanlarınca bilinmezliği "meslek adamı yetiştirme" ile yükseköğretim programlarının aynı kefedeki değerlendirilmesi (ya da artık Türkiye'de yükseköğretimin yalnızca meslek adamı yetiştirmekle uğraşması) yani üniversitelerin yalnızca "öğretim" yapma yeri olarak algılanması (Toprakçı ve Diğ. 2007) söz konusu niteliksizliğin oluşumunda birer etken olabilir. Yükseköğretimi ve Milli Eğitimi düzenleyen yasal metinler incelendiğinde özellikle eğitim-öğretim işlevi bakımından "yükseköğretimin ve milli eğitimin amaçlarının" benzer olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan yükseköğretimin bilgi geliştirme işlevi itibarıyla farklılığı anlaşılabilir. Bu işlevi itibarıyla özgür ve özerk olma zorunluluğu da tartışılmazdır. Ancak geliştirilen bilginin (ki ilgili dalın yasal yetkilileri kurulunca onandıktan sonra) yalnızca öğretmen yetiştirme açısından değil bütün bölümleri ve dalları (örneğin Tıp vb.) itibarıyla bir "Eğitim ve Amaçları" süzgecinden geçirilmesine ihtiyaç olduğu açıktır. Aksi durumda yükseköğretimde öğretilenler ulusal bir anlam taşımaktan uzaklaşacak eğer o ulusun yükseköğretiminin bilgi geliştirme işlevi de yok ya da yetersiz ise bu kez geleceğin toplumu ulusal bir nitelik (bir meslek adamı niteliği) göstermek bir yana öğretilen içerik nereden alınmışsa ona benzeyen "yamalı bir bohça"ya da dönüşebilecektir. Araştırmanın ikinci bulgusu da bu sonucu destekler gibi gözükmektedir. Öğretmenlerin 2000 yılından önceki suç oranlarının fazlalığı diğer mesleklerde ise 2000'den sonra görülen artış giderek daha bir nitelikli hale gelmeye başlayan "öğretmen yetiştirme" programlarıyla açıklanabilir. Gerçekten de bu üç meslek adamanın yetiştirildiği fakültelerle ilgili plan, program, diğer belge ve süreçlerdeki küçük bir inceleme bile aradaki farkı ortaya koyabilecektir. Söz konusu sonuçlara getirilen bu yorumlar bağlamında, araştırmacılara, meslek adamı yetiştiren yerlerin nicel ve nitel açılarından bir karşılaştırmasını yaparak bu araştırmanın eksik kalan yanı olarak "neden bulmaya" dönük çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Üç meslek grubuna ait suç oranlarında yıllara ve bölgelere bağlı olarak görülen artış bütün mesleklerin giderek bozulduğu yorumuna yol açabilir? Hayatını kazanmak üzere bireysel bir kaygıyla yapılan faaliyetlerin "bir iş" olduğu düşüncesi temelinde, başka hayatları da dikkate almak üzere toplumsal bir kaygıyla yapılan faaliyetler "bir meslek" olarak değerlendirilebilir. Ancak son zamanlarda küreselleşmenin de etkisiyle meslek kavramının anlamında toplumsallıktan uzaklaşan bir eğilim görülmekte ve yeniden "bir iş" dönüşüm yaşanmaktadır. Globalleşmeyi, merkezîyetçi toplumların çözülmesi izlemiştir. Uluslararası rekabetin artması, toplumsal farklılaşmanın ivme kazanması ile çalışma hayatında moral değerler bir ihtiyaç olarak kendini göstermiştir (İşseveroğlu 2001: 59). Birbirine çok uzak coğrafyalarda yaşayan milyon hatta milyarlarca insanı bir merkezden yönetme gayreti imparatorluklar devrini çağrıştırıyor olsa da yaşanan; (başka hayatları da dikkate almak üzere uluslar arası bir kaygıyla yapılan faaliyetlere) "bir meslek" nasıl denilebilir. Herhangi bir iş alanının Uluslararası standartlarını belirlemek o iş alanını "meslek" yapar mı? Mesleğin bir toplumun içinde icra edileceği düşüncesi o toplumun kültürünü söz konusu icraya yansıtmaz mı? Eğer mesleğin icra edileceği yerin bir toplum olması şartı kalkar bir topluluk da olabilir ise o zaman ona meslek denir mi? Zaten, "iş" de bir topluluk içinde icra edilen değil midir? Küreselleşme adına meslekleri toplumsal kimliklerinden soyutlamak meslek adamlarını suça itebilir. Bunu küreselleşmenin en hızla ve daha fazla etkileme olasılığı olabilecek mesleklerin hangisi olabileceğine ilişkin yapılabilecek mantıksal bir çözümleme bile ortaya koyabilir. İnsanın sağlığının daha genel (toplumlar üstü) bir nitelik göstereceği

bu nedenle en önce doktorların, sonra biraz daha toplumsal olmak itibarıyla avukat ve öğretmenlerin bu etkiye maruz kalacağı söylenebilir. Dizilişin, bu araştırmanın bulgularına göre ortaya çıkan suç oranlarındaki dizilişle benzerliği bu yorumu daha bir destekler niteliktedir. Söz konusu sonuçlara getirilen bu yorumlar bağlamında, araştırmacılara, küreselleşmenin meslekler ve meslek adamları ve her ikisinin ulus ve uluslar arası toplumlar üzerindeki etkilerini araştırmaları ile ilgili bir öneri de bulunulabilir. Diğer yandan doktorluk ve avukatlık gibi bazı mesleklerini küreselleşme rüzgârında bir şekilde ayakta tutan ortak noktaları sahip oldukları meslek örgütleri olabilir. Bu konu ile ilgili muhasebeciler üzerine yapılan bir çalışma da “küreselleşme ile birlikte artan uluslararası ekonomik faaliyetlerin muhasebe uygulamalarına uluslararası boyut ve nitelik kazandırdığını, ulusal sistemlerdeki değişmelere yol açtığını buna ayak uydurabilmek için muhasebeci mesleği demeklerinin önemli roller üstlendiğini belirtmektedir (Tek ve Dalkılıç 2009). Bu nedenle etkisi doktorluk ve avukatlıktan daha vahim sonuçlar doğurabilecek bir meslek alanı olarak öğretmenlerin tez elden “meslek örgütü” kurmaları bir gereklilik olarak kendini hissettirmektedir.

Eğitim işinin aynı zamanda işini yaparken ya da iş yapılırken öz kontrolü (Hirschi ve Gottfredson. 1993; Herbert 1997) ve sosyal kontrolü (Hirschi 1996) sağlayacak meslek adamını yetiştirme gibi bir işlevi olduğundan (Bak: Şekil-1) küreselleşmenin bu meslek alanı üzerindeki etkisinin özellikle üzerinde durulması gerektiği açıktır. Eğitim tarihine bir göz gezdirildiğinde anlaşılabileceği ki, eğitimin anlamının informal etkiden formal etkiye kayan yanı itibarıyla ulus çekenli toplumların oluşumu ve öğretmenliğin formal anlamda geçmişi oldukça yenidir. Bu yenilik bağlamında henüz toplumsal kimliği yeni yaşamaya başlamanın arifesindeki bir meslek olarak uluslar arası hale gelmek ciddi olumsuz sonuçlar doğurabilir. Yani yeniden informalleşmeye başlayabilir. Informal açıdan herkesin kendisini “öğretmen” olarak gördüğü bir toplumda ya da dünyada artık anlaşılması zorunlu olan anlamın formal öğretmenlik olması gözden uzak tutulmamalıdır. İneği hastalandığında bir “veterinere” çocuğunun eğitilmesi söz konusu olduğunda da yine bir veterinere (ya da başka meslekten olup öğretmenliği bir “iş” olarak yapanlara) götüren (ya da bunu hiç sorgulamayan) veli ya da onlardan oluşan bir toplumun “öğretmenliği” bir meslek olarak görüp görmediği (kanununda yazsa da) ciddi olarak tartışılması ve araştırılması gereken bir durumdur. Teoride ya da kanunda öğretmenliğin bir meslek olduğu doğru ancak pratikte kimse böyle görme eğiliminde değil gibi gözükmektedir. Öğretmenlik öncelci bir meslek olarak yoktu ve bu nedenle herkes öğretmendi, şimdi bir meslek olarak var ancak yine herkes kendisinin bir öğretmen olarak görüyorsa ortada bir sorun var demektir. Bugün bu sorunun önemli bir tetikleyicisi toplumsal kimliğin ötesine taşınmak istenen öğretmenlik mesleği olabilir. Toplumsal ya da ulusal kimliksiz, uluslar arası hale gelmeye getirilmeye çalışılan öğretmenliğin, tarihi yeniden yaşatırcasına öğretmeni yeniden öğreticiliğe iteceği açıktır. Bu itiş, “bilen öğretir” anlayışıyla hareket etmeyi doğuracağından ya da zaten var olan bu anlayışı pekiştireceğinden öğretmenlik herkesin yapabileceği bir “işe” dönüştürülebilecektir. Bu da içinde eğitim anlamı da olan “öğretmenlik” kavramının içinin boşalması ve daha çok öğretime vurgu yapılması sonucunu doğurabilmektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, yazar artık “öğretmenlik” kavramının yalnızca “öğreticilik” anlamına gelmesi itibarıyla kullanılmaması gerektiğini savunmaktadır. Yerine, öğreticiliği de kapsayan ancak onun da ötesine geçen anlamıyla, bireylerin davranışlarında kendisi, içinde bulundukları toplum ve insanlığın mutluluğu için belirlenmiş bir programla gerekli değişiklikleri (Toprakçı 2009) yapan kimse olarak “EĞİTMEN” kavramının kullanılmasının daha doğru olacağı anlayışını savunmaktadır.

Sonuç olarak öğretmenliğin henüz diğer iki meslek kıvamında meslekleşemediği ancak diğer iki mesleğe göre niteliklilikte yol almakta olduğu söylenebilir. Bu yolda: geleceğin öğretmenini yetiştirirken eğitim fakültelerinin ortak programdan teorik ve pratik kabul edilebilecek sapma ve farklılaşmalarına; Eğitim fakültelerinden ayrı bir frekansta olan bir Bakanlık (MEB) gerçeğine; Bir okulda herhangi bir disiplin dışı davranış neticesinde başka bir okula gönderilen öğretmen örneklerine (Mengi 2007); Öğretmen ve öğretmen adaylarının kişisel özellikleri itibarıyla yetersizliklerine (sigara içme alışkanlıkları vb.) (Erbaydar, Avcı ve Altay 2003; Marakoğlu, Erdem ve Çivi 2007) dikkat edilmesi gerektiği açıktır. Ancak bunlar kadar önemle üzerinde durulması gereken bir nokta da, okul yöneticilerinin öğretmenlere göre daha fazla suça karışmış olmalarına binaen okul yöneticiliği işinin çabucak ve nitelikli olarak “bir mesleğe” dönüştürülmesi önlemlerinin alınmasıdır. Bu yolda, Eğitim Yöneticileri ve Deneticileri Derneği’ne büyük bir rol düşmektedir. Bu demek, Türkiye deki eğitim

yöneticiliği işinin mesleğe dönüşmesinde etkili olabilecek bir meslek örgütü olabileceği gibi; eğitim yöneticiliği mesleğinin uluslararası etkiler girdabında ulusal kimliğini koruyarak çağdaş dünyanın önemli bir parçası haline gelmesine önemli roller de üstlenebilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, Mustafa (2003) Irza geçme suçu nedeniyle Türkiye cezaevlerinde bulunan mahkûmların profili İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı · Yayınlanamamış Y.Lisans Tezi
- Beşirli, Kadir (1987) İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları cezalar Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanamamış Yüksek Lisans Tezi
- Bıçak V.(2002) Tecavüzde çifte standart Akşam Gazetesi [İnternet: 12.02.2008 <http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/01/15/inci/inci2.html>]
- Crutchfield, Robert D. (1989). "Labor stratification and crime." *Social Forces*, 68(2):489-512.
- Crutchfield, Robert D., and Susan R. Pitchford (1997). "Work and crime: The effects of labor stratification." *Social Forces*, 76(1):93-118.
- Çağlar, Sibel (2006) İlköğretim okulu öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları (Adıyaman ili örneği) Malatya: İnönü Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Çelik, Yalçın (1988) Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin işlemiş oldukları disiplin suçları ve uygulanan cezalar Ankara: Ankara Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanamamış Yüksek Lisans Tezi
- Dorfman, Lori (2001) Off Balance: Youth, Race & Crime in The News Berkeley Media Studies Group, Public Health Institute Vincent Schiraldi, Justice Policy Institute
- Durkheim, Emile (1949) Meslek Ahlakı Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Fransız Klasikleri:164.
- Erbaydar, Tuğrul, Süleyman Avcı ve Gülten Altay(2003) Öğretmenlerin okul ortamında sigara içilmesi ve Öğrencilerin sigara kullanımı konusuna yaklaşımları M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl : 2003, Sayı 17, Sayfa : 63-74 [İnternet 22.01.2009: http://cbd.marmara.edu.tr/arsiv/pdf/2003_17_06.pdf]
- Forum (2008) Bir İnternet Forumdan [İnternet 22.2.2008: <http://livingthegrandlife.blogspot.com/2008/02/teacher-criminality.html?showComment=1203709080000>]
- Forum (2009) Women Commit Crimes for Love, Men Are Just Monsters [İnternet 23.01.2009: http://community.livejournal.com/gender_roles/19210.html 23.01.2009]
- Heck, Cary (1998) Lifestyle, Motivation, And Adult Criminality Doctor Thesis of Philosophy Washington State University Department of Political Science
- Herbert, Carey Lynn (1997) A Test of Self-Control Explanations of White-collar Crime The University of Arizona the Degree of Doctor İsis of Philosophy, In the Graduate College
- Hirschi, Travis. (1996) "Theory Without Ideas: Reply to Akers." *Criminology*, 34(2):249-56.
- Hirschi, Travis and Michael Gottfredson. (1993) "Commentary: Testing the General Theory of Crime." *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 30(1): 47-54.
- Hürriyet (2008) Öğretmen döve döve öldürdü Hürriyet Gazetesi [İnternet 12.2.2009: <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=10619007>]
- İşseveroğlu, Gülsün (2001) İşletmelerde Sosyal Sorumluluk ve Etik Manisa: Yönetim ve Ekonomi Yıl:2001 Cilt:8 Sayı:2 Celal Bayar Üniversitesi, İİBF. ss.55-67
- Jennifer T.C. van de Ven (1998) A thesis submitted to the Faculty of Graduate Studies and Research in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts, Department of Psychology Carleton University, Ottawa, Ontario September 21.1998
- Karasar, Niyazi (2008) Bilimsel Araştırma Yöntemi Nobel Basın Yayın Dağıtım 12. Baskı.
- Karataş, Şerif (2000) İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları ile bireysel değişkenleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi (Erzurum ili örneği) Erzurum: Atatürk Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanamamış Yüksek Lisans Tezi
- Lilley, Amy Gail and J.L.Wallace (2005) Women teachers charged with sex crimes.Education Daily 38.201 (Nov 7, 2005): p4(1).
- Marakoğlu, Kamile Duygu Erdem, Selma Çivi (2007) Konya'da İlköğretim Okullarındaki Öğretmenler Arasında Sigara İçme Durumu Türk Toraks Dergisi Mart 2007, Cilt 8, Sayı 1, Sayfa(lar) 037-040 [İnternet: 15.03.2009: turk.toraks.org.tr/dergi/dergi.htm]
- Martin, Robert A. (2004) Crime and the Dual Labor Market: The Relationship of Employment Quality and Adult Criminality. New York: University at Albany School of Criminal Justice Doctor Thesis of Philosophy

- Mengi, Güngör (2007) Hangisi günah? Vatan gazetesi 22.09.20 [İnternet 06.04.2009: <http://www.gazetevatan.com/root.asp>]
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008) Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı [İnternet: http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2008_2009.pdf]
- Milliyet (2008) ABD'de öğrencilere karşı 784 öğretmen, cinsel suç işlemekten tutuklandı Milliyet Gazetesi [İnternet 26.11.2008:[http://www.milliyet.com.tr/Dunya/SonDakika.aspx?aType=SonDakika&ArticleOrsagh,Thomas,andAnnD.Witte.\(1981\).\"Economicstatusandcrime:Implicationsforoffenderrehabilitation.\"JournalofCriminalLawandCriminology,72:1055-1071.](http://www.milliyet.com.tr/Dunya/SonDakika.aspx?aType=SonDakika&ArticleOrsagh,Thomas,andAnnD.Witte.(1981).\)]
- Mockler, Nicole (2004) Travel Agents and Bus Drivers: Images of Teacher Professional Identity in Public Discourse – AARE 2004 [İnternet 12.02.2009: <http://www.aare.edu.au/04pap/moc04604.pdf>]
- Moulden, H. M., A. F. Wexler ve P. Firestone (2009) Teachers Who Commit Sexual Offences: Offender, Offence and Victim Characteristics [İnternet 10.04.2009:<http://courseweb.cdtechd.uottawa.ca/psy3171/personalwp/CON%203%20teachers%20WHO%20COMMITT-final.pdf>]
- Özen, Yener ve F.Gülaçtı (2006) Genel lise ve imam hatip lisesi son sınıf Öğrencilerinin meslekleri prestij yönünden Algılamaları ve algılamalarını etkileyen bazı Faktörler Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: (8) Sayı: (2) Yıl:2006 ss:49-68
- Resmi Gazete (2005) Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik Başbakanlık Basın Yayın, Resmi Gazete Tarihi: 13/04/2005, Resmi Gazete No: 25785
- Sabah (2009) Öğrencisinin gözüne iğne batıran öğretmenin yargı önünde. Sabah Gazetesi [İnternet 08.01.2009: <http://arsiv.sabah.com.tr/2009/01/08/haber,D6B311E9B6A5472BAAB3405E74B67E73.html>]
- D=1021048&Date=26.11.2008&Kategori=dunya&b=ABDde%20ogrencilere%20karsi%20784%20ogretmen,%20cinsel%20suc%20islemekten%20tutuklandi]
- Sağlam, Miraç ve Aycan Çiçek Sağlam (2005) Öğretmenlik mesleğinin maddi yönüne ilişkin Genel bir değerlendirme Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt:3 Sayı:3 ss.317-328 [İnternet: http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_3/317-328.pdf]
- TDK (2009) Türk Dil Kurumu Büyük Sözlük” TDK Yayınları [İnternet 06.04.2009: <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimescc=225691>]
- Tek, Nergis ve A. Fatih Dalkılıç (2009) TMS Uygulamalarında Mesleki Yargının Yeri ve Mesleki Yargı Kullanımını Gerektiren Alanlar [İnternet 10.04.2009: http://dosya.izsmmmo.com/documan/TMSS_XII_BILDIRILER/nergis_tek_fatih_dalkilic.doc]
- Tezcan, Mahmut (1997), Eğitim Sosyolojisi, Ankara, Zirve Yayınları
- Tıbbiyciler Cemiyeti (2009) Türkiye'nin doktor haritası [İnternet: 04.04.2009: <http://www.tibbiycilercemiyeti.com/modules.php?name=News&file=article&sid=110>]
- Thompson, James W., Michelle Sviridoff, and Jerome E. McElroy. (1981). *Employment and crime: A review of theories and research*. National Institute of Justice.
- Thornberry, Terence P., and R. L. Christenson. (1984). "Unemployment and criminal involvement: an investigation of reciprocal causal structure." *American Sociological Review*, 49:398-411.
- Toprakçı, Erdal (2008) Sınıfa Dayalı Yönetim Ankara: PegemA Yayınları
- Toprakçı, Erdal-Güzün İğci-Sultan Tokat-Hilal Yücel (2007) Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejik Planı (YÖK) ile Üniversitelerin Stratejik Planlarının Uyumluluğu. 16. Eğitim Bilimleri Kongresi Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi 5 - 7 Eylül 2007 Bildiri Kitabı-2 s.29-37
- Treiman, Donald J. (1994). "Occupational prestige in a comparative perspective." In David B. Grusky (Ed.), *Social Stratification: Class, Race, and Gender in a Sociological Perspective* (pp. 208-211). Boulder, CO.WP.
- Türkiye Barolar Birliği (2008) Tüm Barolardaki Avukat Sayıları (31 Aralık 2008 itibarıyla) [İnternet:04.11.2009: http://www.barobirlik.org.tr/tbb/avukat_sayilari/2008.aspx]
- Votey, Harold L., Jr. (1991). "Employment, age, race and crime: A labor theoretic investigation." *Journal of Quantitative Criminology*, 7(2): 123-153.
- Williams, Larry E., Winfree, L. T. and Clinton, Lawrence (1989) Trouble in the Schoolhouse: New Views on Victimization, Fear of Crime, and Teacher Perceptions of the Workplace Violence and Victims, Volume 4, Number 1, 1989 , pp. 27-44(18)
- Yazıcıoğlu, Yahşi ve Saniye Erdoğan (2004) SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri Anara: Detay Y.
- Yıldırım, Ali ve H.Şimşek (2008) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Ankara: Seçkin Yay.6. Baskı.